

Sygn. akt V ACa 985/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Koźma
Sędziowie:	SA Katarzyna Przybylska (spr.) SO del. Elżbieta Milewska - Czaja
Protokolant:	sekretarz sądowy Żaneta Dombrowska

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Z. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

o zapłatę i rentę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 21 września 2012 r. sygn. akt I C 116/12

I. oddala apelację;

II. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

Powód Z. B. w pozwie wniesionym w dniu 28 marca 2012 r. do Sądu Okręgowego w S. domagał się od pozwanego Skarbu Państwa (...) zasądzenia poczynając od dnia 1 stycznia 2010 r. kwoty 1500 zł miesięcznie tytułem renty w związku ze zwiększeniem się jego potrzeb i zmniejszeniem widoków powodzenia na przyszłość na skutek rozstroju zdrowia, którego bezpośrednią przyczyną było wydanie przez pozwanego decyzji z dnia 6 marca 1995 roku oznaczonej sygn. (...) w sprawie ustalenia zryczałtowanego podatku dochodowego za rok 1994, której nieważność stwierdziła następnie Izba Skarbowa w S. decyzją z dnia 5 września 1997 roku (sygn. (...)). Nadto zasądzenia kwoty 280.896,00 zł tytułem zwrotu utraconych korzyści w postaci dochodu za okres od 1 stycznia 2010 r. do 29 lutego 2012 r. jakiego nie uzyskał w związku z niemożnością kontynuowania działalności gospodarczej.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, podniósł zarzut przedawnienia roszczenia, a nadto z ostrożności procesowej wskazał, iż powód w żaden sposób nie udowodnił ani zasadności, ani wysokości swojego żądania.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z 21.09.2012 r. oddalił powództwo oraz nie obciążył powoda kosztami procesu.

Swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach.

Z. B. prowadził od 1985 r. działalność gospodarczą w zakresie usług budowlanych w S. i z mocy prawa opodatkowany był na zasadach ryczałtu ewidencjonowanego. Decyzją z dnia 06.03.1995 r. w wyniku przeprowadzonej Kontroli Urząd (...) w S. ustalił kwotę zryczałtowanego podatku dochodowego za 1994 r. od niezawidencjonowanego przychodu w wysokości 717.770 zł na kwotę 14.059 zł. W dniu 5 września 1997 roku Izba (...) w S. stwierdziła nieważność wskazanej wyżej decyzji Urzędu (...) z dnia 6 marca 1995 roku. Decyzja ta została doręczona powodowi w dniu 8 września 1997 roku.

Wnioskiem z dnia 27.12.1997 r. powód zwrócił się do Izby (...) o wypłatę odszkodowania w kwocie 200.000 zł z tytułu poniesionych szkód powstałych na skutek wydania i wykonania decyzji, której nieważność stwierdzono, na którełożyły się w szczególności: niemożność przystąpienia do przetargów prac robót budowlanych, niemożność bieżącego regulowania zobowiązań podatkowych z tytułu podatku VAT, niemożność terminowego spłacenia kredytu, oraz doznanego na skutek stresujących stanów uszczerbku na zdrowiu i poniesionych kosztów leczenia. Pismem z dnia 29 maja 1998 r. powód cofnął wniosek, a następnie w 2003 r. powództwo obejmujące żądanie zapłaty kwoty 200.000 zł z tytułu jak wyżej skierowane przeciwko pozwanemu do Sądu Okręgowego w S..

W dniu 26 lutego 2004 r. wystąpił ponownie do Sądu Okręgowego w S. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Izbę (...)w S. i Urząd Skarbowy w S. o odszkodowanie za szkody, jakich doznał w wyniku wyegzekwowania przez Urząd (...)w S., na podstawie nieważnej decyzji z dnia 6 marca 1995 roku oznaczonej nr (...), kwoty 14.059 zł. Szkoda miała być bezpośrednio związana z zajęciem przez organy skarbowe jego rachunków bankowych i wierzytelności, co pozbawiło go możliwości wypłacania wynagrodzeń dla pracowników, a po ich odejściu naraziło go na konieczność wypłacenia kar umownych za niewykonane zobowiązania, oraz niemożnością przystępowania do przetargów na prace i roboty budowlane z uwagi na zaległości podatkowe, co z kolei skutkowało brakiem dochodów i uniemożliwiało spłacanie w terminie zaciągniętych kredytów i innych należności podatkowych. Wszystko to stanowiło czynniki stresogenne i miało wpływ na jego ogólny stan zdrowia i osłabienie aktywności życiowej. Wyrokiem z dnia 4 lipca 2005 roku Sąd Okręgowy w S. oddalił powyższe powództwo z uwagi na przedawnienie dochodzonych roszczeń. Apelacja powoda złożona od powyższego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 22 lutego 2006 roku.

Ponownie z roszczeniem przeciwko pozwanemu Z. B. wystąpił w dniu 11 czerwca 2007 r. domagając się zasądzenia kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy spowodowane wydaniem przez Urząd (...) decyzji z dnia 6 marca 1995 roku oznaczonej nr (...), których skutkiem była utrata przez niego potrzebnego do prowadzenia działalności gospodarczej zaufania opinii publicznej oraz utrata zdrowia. Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2009 roku Sąd Okręgowy uwzględnił częściowo roszczenia powoda zasądzając na jego rzecz zadośćuczynienie w kwocie 30.000 zł, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo. Apelacje stron złożone od powyższego wyroku zostały oddalone przez Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 30 grudnia 2009 roku.

(...). Pogorszenie stanu zdrowia utożsamiał ze stresem jakiego doznał na skutek bezprawnych działań Urzędu (...). Biegli sądowi powołani w sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w S. pod sygnaturą (...) w wydanej przez siebie opinii potwierdzili przekonanie powoda, iż stres związany z działaniami Urzędu(...) w tym z wydaniem w marcu 1995 r. decyzji w sprawie wysokości podatku, spowodował u powoda szybsze, niż wynikałoby to z przyczyn ogólnych, ujawnienie się chorób (...)

Pozwem wniesionym do Sądu Okręgowego w S. w dniu 10 maja 2010 r. powód po raz kolejny wystąpił przeciwko pozwanemu w niniejszej sprawie o zasądzenie kwoty 340.000 zł z tytułu szkody jaką poniósł na skutek naruszenia

jego dóbr osobistych, a w szczególności utraty zdrowia na skutek bezprawnych działań związanych z wydaniem przez pozwanego decyzji z dnia 6 marca 1995 roku. Wyrokiem z dnia 1 lutego 2011 roku Sąd Okręgowy oddalił powyższe powództwo z uwagi na przedawnienie dochodzonych roszczeń. Apelacja powoda złożona od powyższego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 20 maja 2011 roku.

W kolejnym pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w dniu 11 kwietnia 2011 r. powód domagał się od pozwanego Skarbu Państwa (...) w S. zasądzenia kwoty 318.000 zł tytułem renty za okres od 1 stycznia 1998 r. do 31 marca 2011 r. przy przyjęciu 2.000 zł za każdy miesiąc i po 2.000 zł miesięcznie począwszy od 1 kwietnia 2011 r, w związku z utratą możliwości zarobkowych na skutek rozstroju zdrowia, którego bezpośrednią przyczyną było wydanie przez pozwanego decyzji z dnia 6 marca 1995 roku.

Wyrokiem z dnia 7 października 2011 roku Sąd Okręgowy oddalił powyższe powództwo z uwagi na przedawnienie dochodzonych roszczeń. Apelacja powoda złożona od powyższego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w G. wyrokiem z dnia 22 lutego 2012 roku.

Powód Z. B. od 2000 r. otrzymuje z ZUS-u świadczenie rentowe z tytułu częściowej niezdolności do pracy w wysokości na dzień dzisiejszy (...) zł.

Sąd Okręgowy w swoich rozważaniach uznał, że jakkolwiek nie można odmówić racji pozwanemu, iż powód od wielu lat wytacza przeciwko pozwanemu liczne powództwa, to jednak analiza spraw i treść składanych pozwów nie pozwoliła na przyjęcie iż zachodzą podstawy do odrzucenia pozwu z uwagi na powagę rzeczy osądzonej. Nie można bowiem mówić – poza oczywiście tożsamością podmiotów – o tożsamym przedmiocie i okresie za który dochodzi kolejnych roszczeń w niniejszej sprawie.

Odnosząc się natomiast merytorycznie do zgłoszonego powództwa to w pierwszej kolejności Sąd Okręgowy odniósł się do najdalej idącego zarzutu strony pozwanej tj. do zarzutu przedawnienia i stwierdził, iż w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy zarzut ten w pełni zasługiwał na uwzględnienie.

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – (...) w S. poczynając od dnia 1 stycznia 2010 r. kwoty 1500 zł miesięcznie tytułem renty w związku ze zwiększeniem się jego potrzeb i zmniejszeniem widoków powodzenia na przyszłość na skutek rozstroju zdrowia, którego bezpośrednią przyczyną było wydanie przez pozwanego decyzji z dnia 6 marca 1995 roku w sprawie ustalenia zryczałtowanego podatku dochodowego za rok 1994, której nieważność stwierdziła następnie Izba (...) w S. decyzją z dnia 5 września 1997 roku. Nadto zasądzenia kwoty 280.896,00 zł tytułem zwrotu utraconych korzyści w postaci dochodu za okres do 1 stycznia 2010 r. do 29 lutego 2012 r. jakiego nie uzyskał z wyżej wskazanych przyczyn w związku z niemożnością kontynuowania działalności gospodarczej.

Jak wynika z całokształtu wypowiedzi powoda swoje roszczenia odszkodowawcze wywodzi on z czynu niedozwolonego w postaci wydania niezgodnej z prawem decyzji podatkowej i będącego jej skutkiem naruszenia dóbr osobistych.

W przeciwieństwie do szkody w mieniu, szkoda na osobie obejmuje uszczerbki wynikające z uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia, pozbawienia życia oraz naruszenia innych dóbr osobistych człowieka.

Zgodnie z obowiązującym w chwili wydania przez Izbę (...)w S. w dniu 5 września 1997 r. decyzji stwierdzającej nieważność decyzji Urzędu (...) wydanej wcześniej, brzmieniem art. 442 § 1 kc, roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę. Powyższa regulacja wyznacza w myśl art. 117 k.c. ramy czasowe dla skutecznego dochodzenia roszczeń majątkowych wynikających z czynu niedozwolonego, których przekroczenie uzasadnia oddalenie roszczenia wobec jego przedawnienia.

Trzyletni bieg przedawnienia roszczenia przewidziany w art. 442 § 1 zd. pierwsze k.c. rozpoczyna się z dniem, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia, przy czym obie przesłanki powinny być spełnione łącznie. Właściwą chwilą dla określenia początku trzyletniego biegu przedawnienia jest moment dowiedzenia się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia, a nie o zakresie szkody czy o trwałości jej następstw (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w S. z dnia 4 października 2006 r. sygn. akt (...)). Chwilą decydującą o rozpoczęciu biegu przedawnienia jest dowiedzenie się o całkowicie lub częściowej niezdolności do pracy, zmniejszeniu się widoków powodzenia na przyszłość lub też zwiększeniu się potrzeb poszkodowanego z tego tytułu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że poszkodowany musi mieć świadomość szkody w ogóle, bez konieczności jej precyzyjnego obliczania (wyrok SN z dnia 10 marca 1998 r. II UKN 543/97).

Powstanie szkody polegającej na utracie lub zmniejszeniu się dochodów z tytułu utraty zdrowia następuje z chwilą, gdy poszkodowany został po raz pierwszy pozbawiony możliwości uzyskania zarobków i innych korzyści, które mógł osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Przepis art. 442 k.c. nie wiąże początku biegu przedawnienia z powzięciem wiedzy co do jej wysokości.

W ocenie Sądu I instancji momentem, w którym Z. B. dowiedział się o szkodzie w postaci utraty zdrowia i zdolności do pracy był co najmniej moment w którym uzyskał on prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy co do samego początku tj. podjęcia w 1998 r. leczenia, łączył z działaniami pozwanego i to jemu przypisywał winę za zaistniały u niego z tego tytułu rozstrój zdrowia, a w dalszej kolejności co było tego konsekwencją zwiększenie się jego potrzeb w związku z koniecznością wydatkowania środków pieniężnych na leczenie i zmniejszenie widoków na przyszłość. Innymi słowy trzyletni termin przedawnienia roszczeń cywilnoprawnych powoda rozpoczął swój bieg od 2000 r. kiedy powód z uwagi na stan zdrowia otrzymał z ZUS-u rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z pogarszającym się sukcesywnie od 1997r. stanem zdrowia co od samego początku utożsamiał z działaniami Urzędu (...), polegającymi na wydaniu wadliwej decyzji.

Za bezzasadne Sąd I instancji uznał twierdzenia powoda, że dopiero prawomocne orzeczenie Sądu wydane w sprawie (...) pozwoliło na ustalenie, że pozwany ponosi odpowiedzialność za rozstrój jego zdrowia, a zatem że dopiero wówczas ziszcza się przesłanka rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego powzięcie wiadomości co do osoby zobowiązanej do naprawienia szkody nie może być utożsamiane z momentem, w którym poszkodowany – tak jak w przypadku powoda – w innym postępowaniu sądowym, znajduje potwierdzenie prawomocnym wyrokiem swojego wcześniejszego przekonania, że rozstrój zdrowia i związana z tym utrata możliwości zarobkowych była następstwem bezprawnych działań pozwanego.

Do rozpoczęcia biegu przedawnienia wystarczającą przesłanką jest świadomość doznanej szkody (krzywdy).

Sąd Okręgowy podkreślił fakt, że od 1997 roku, na drodze postępowania sądowego od 2004 r. Z. B. występował – w związku ze stwierdzeniem nieważności decyzji z dnia 6 marca 1995 roku – przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa Urzędowi Skarbowemu w S. z roszczeniami (powództwem) o odszkodowanie za szkody związane z zajęciem przez organy skarbowe jego rachunków bankowych i wierzytelności oraz o zadośćuczynienie za bezprawne naruszenie jego dóbr osobistych. Do momentu wytoczenia niniejszego powództwa, tj. do dnia 27 marca 2012 roku powód nigdy jednak nie wystąpił z roszczeniem o odszkodowanie za szkodę w postaci utraconych korzyści za okres od 2010 r. do lutego 2012 r. Fakt ten jest równoznaczny z tym, iż na przestrzeni blisko 13 lat powód nie doprowadził do przerwania biegu przedawnienia tych właśnie roszczeń. Oznacza to, że roszczenia o odszkodowanie za utracone w wyniku wadliwej decyzji organu skarbowego korzyści (lucrum cessans) uległy przedawnieniu.

Powód nie wskazał żadnych szczególnych okoliczności pozwalających na nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia. W ocenie Sądu I instancji żadne szczególne okoliczności, o których jest mowa w art. 5 kc nie zachodzą. Nie tylko od dnia w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, ale również od dnia w którym powód dowiedział się o szeroko rozumianej szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia do dnia złożenia pozwu minęło ponad 10 lat, a w międzyczasie już 1998 r. powód domagał się odszkodowania od Urzędu (...) w S., następnie w dniu 19 grudnia 2003

r. ponownie wystąpił z takim wnioskiem, a w 2004 r. wystąpił z pozwem o odszkodowanie, co niespornie wynika z odpowiedzi na pozew i z dokumentów znajdujących się w aktach na kartach 40 do 44.

Pozytywna ocena zarzutu podniesionego przez pozwanego i przyjęcie, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu, czyniło w konsekwencji zbędnym dokonywanie dalszych ustaleń faktycznych, w szczególności przeprowadzenie dalszych dowodów.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc mając na względzie sytuację majątkową powoda.

Apelację od powyższego orzeczenia złożył powód zaskarżając wyrok w całości zarzucając niezasadne uwzględnienie zarzutu przedawnienia i naruszenie art. 442, 444 kc oraz nierozważenie naruszenia prawa przez pozwanego – naruszenia art. 5 kc, błędy w ustaleniach faktycznych.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy oraz wywiedzione na tej podstawie konsekwencje prawne i przyjmuje je za własne.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego w sprawie bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów wynikającej z art. 233 kpc.

Powód w apelacji nie przedstawił żadnych argumentów, które wskazywałyby na naruszenie przez sąd zasady określonej w/w artykule.

Sąd Okręgowy prawidłowo wskazał, że powód występował z roszczeniami o odszkodowanie za szkody spowodowane zajęciem przez organy skarbowe jego rachunków bankowych i wierzytelności oraz zadośćuczynienie za naruszenie jego dóbr osobistych, jednakże dopiero w tym procesie – pozew został złożony 28.03.2012 r. – powód domagał się odszkodowania za szkodę w postaci utraconych korzyści za okres od 2010 r do 2012 r. oraz renty z tytułu zwiększonych potrzeb i zmniejszenia widoków na przyszłość z uwagi na rozstrój zdrowia doznany na skutek wydania decyzji z dnia 6 marca 1995 r. Prawidłowo Sąd Okręgowy wskazał, że momentem w którym powód dowiedział się o szkodzie w postaci utraty zdrowia i zdolności do pracy był moment, w którym uzyskał prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy co od samego początku podjęcia leczenia w 1998 r. Rozstrój zdrowia powód łączył z działaniem pozwanego, rentę z ZUS z tytułu niezdolności do pracy otrzymał w 2000 r. Zatem prawidłowo Sąd I instancji ustalił, że od tej daty rozpoczął się trzyletni termin przedawnienia. Nie można zgodzić się z twierdzeniem powoda, że bieg terminu przedawnienia został przerwany przez wszczęcie postępowania w sprawie (...) zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 21.09.2009 r. oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w G. z dnia 30.12.2009 r., bowiem przedmiotem żądania powoda było zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych. Odnosnie roszczenia w przedmiocie utraconych korzyści w postaci dochodu jakiego powód nie uzyskał w związku z niemożnością kontynuowania działalności gospodarczej, to w ocenie Sądu Apelacyjnego bieg terminu przedawnienia rozpoczął się z datą skutecznego doręczenia powodowi decyzji organu II instancji co nastąpiło 8.09.1997 r. Termin ten ostatecznie upłynął w dniu 8.09.2000 r.

Skarżący nie ma racji, że w tej sprawie ma zastosowanie art. 442¹ § 1 kc. W dacie kiedy powód dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia kwestię przedawnienia roszczeń wynikających z czynów niedozwolonych regulował art. 442 § 1 – kc przewidujący trzyletni okres przedawnienia liczony od dnia powzięcia przez wierzyciela wiadomości o szkodzie i osobie ponoszącej za nią odpowiedzialność. Przepis ten stracił moc obowiązującą z dniem 10.08.2007 r. w którym zaczął obowiązywać art. 442¹ kc regulujący przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych. W myśl art. 2 ustawy z dnia 16.02.2007 r. o zmianie ustawy – kodeks cywilny (Dz.U. 80 poz. 538) art. 442¹ kc ma

zastosowanie do roszczeń powstałych przed dniem jego wejścia w życie, ale tylko wówczas, gdy roszczenia tego dnia nie były przedawnione.

Nie zasługuje również na uwagę zarzut naruszenia art. 5 kc. Powód nie wskazał żadnych szczególnych okoliczności pozwalających na nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia. Od 2000 r. do dnia złożenia pozwu minęło ponad 10 lat powód podejmował czynności zmierzające do uzyskania odszkodowania min. wystąpił do Urzędu (...) w S. o odszkodowanie, następnie cofnął wniosek, w 2003 r. ponownie wystąpił z takim wnioskiem, a następnie w 2004 r. wystąpił z pozwem o odszkodowanie. Powód nie jest w ocenie Sądu osobą nieporadną, która trafiła na przeszkody uniemożliwiające swobodne dochodzenie roszczeń przed organami sprawiedliwości. Wręcz przeciwnie ilość pozwów kierowanych do sądu oraz sposób formułowania swoich żądań w kolejnych pismach procesowych świadczy o dostatecznej świadomości prawnej powoda pozwalającej na dochodzenie swoich praw.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc oddalił apelację powoda jako bezzasadną.

Mając na uwadze trudną sytuację finansową powoda Sąd na mocy art. 102 kpc nie obciążył go kosztami postępowania apelacyjnego.